

ANÁLISE COMPARATIVA DAS CONSTITUCIÓNS ESPAÑOLAS do sec. XIX

As constitucións recollen os **principios do liberalismo** e establecen as bases do novo sistema político coñecido como Estado Liberal de Dereito¹.

A **Constitución de Cádiz** (1812) convértese no símbolo liberal por excelencia da historia de España. De feito, reformada como a **Constitución de 1837** asentou o réxime liberal en España fronte ao **Estatuto Real de 1834** que era unha Carta Outorgada exclusivamente real e por iso non pode considerarse unha verdadeira Constitución senón un decreto dun rei absoluto que convoca unhas Cortes organizadas por el.

As diferenzas entre os liberais progresistas e os moderados daranse arredor de dúas opcións:

1. A **soberanía da nación**: fronte á lexitimidade da orixe divina da soberanía real, o liberalismo defende a lexitimidade da orixe humana do poder: a fonte de todo poder é a nación pero esta idea foi entendida de forma diferente: uns (os menos) identificaron a nación co conxunto de individuos que vivían nela e, polo tanto, defenderon que o poder deriva única e exclusivamente da vontade da maioría dos seus habitantes: SOBERANÍA POPULAR. Os máis conservadores e moderados identificaron a nación coas súas institucións históricas (a Coroa e as Cortes); segundo esta idea fálase de SOBERANÍA NACIONAL (a soberanía reside nas Cortes) ou de SOBERANÍA COMPARTIDA entre o rei e as Cortes (o rei e máis as Cortes representan á nación). Deste xeito dise que o rei o é “pola gracia de Deus e da Constitución”.

2. O **dereito ao sufraxio**; podía ser sufraxio universal masculino ou sufraxio censatario. (As mulleres votarán por primeira vez en España, nas eleccións de 1933).

Dentro do liberalismo distínguense tres modelos diferentes de constitucións:

1ª. As **constitucións moderadas ou conservadoras**: 1845 e 1876, que responden ao seguinte esquema básico:

- ◆ Soberanía compartida polo rei e as Cortes
- ◆ O poder executivo recae na Coroa
- ◆ O poder lexislativo é compartido polas Cortes e o Rei
- ◆ Preeminencia do rei sobre as Cortes

---

¹ O liberalismo é a expresión ideolóxica dos intereses das clases burguesas, que son o grupo hexemónico da sociedade do século XIX grazas ao desenvolvemento e expansión da revolución industrial e ao triunfo das revolucións políticas fronte á conxunción monárquico-eclésiástica do Antigo Réxime.

- ◆ Cortes bicamerais cun senado de designación real
- ◆ Poder xudicial nos tribunais
- ◆ Sufraxio censatario masculino moi restrinxido
- ◆ Catolicismo oficial
- ◆ Liberdades persoais moi restrinxidas. Censura

2ª. As **constituicións progresistas** como a de 1837 e a non promulgada de 1856, responden ao seguinte esquema:

- ◆ Soberanía nacional asumida polas Cortes
- ◆ Poder executivo na Coroa
- ◆ Poder lexislativo nas Cortes co Rei
- ◆ Limitación das facultades do rei sobre as Cortes
- ◆ Cortes bicamerais cun Senado de designación real e elección
- ◆ Poder xudicial nos tribunais e creación de xurados
- ◆ Sufraxio censatario amplo
- ◆ Tolerancia de cultos
- ◆ Maior amplitude de liberdades persoais

3ª. As **constituicións democráticas**, como a de 1869 e o proxecto republicano de 1873, baséanse na:

- ◆ Soberanía popular (claramente identificada co pobo)
- ◆ Clara división de poderes
- ◆ Poder executivo na Coroa (no presidente do Goberno na de 1873) pero cun forte control das Cortes.
- ◆ Poder lexislativo nas Cortes
- ◆ Preeminencia do poder lexislativo e fortes limitacións sobre o poder executivo.
- ◆ Cortes bicamerais cun Congreso e Senado libremente elixidos
- ◆ Poder xudicial nos tribunais e creación de xurados
- ◆ Sufraxio universal masculino
- ◆ Liberdade de cultos
- ◆ Amplo catálogo de liberdades persoais

	1812	1837	1845	1856	1869	1873
Soberanía	Popular	Compartida	Compartida	Nacional	Nacional	Nacional
Tipo de sufraxio	Universal	Censatario amplo	Censatario restrinxido	Censatario amplo	Universal	Universal
Dereitos e liberdades	Moi amplos	Amplos	Restrxinxidos	Amplos	Moi amplos	Moi amplos
Relixión	Católica	Tolerancia	Católica	Tolerancia	Liberdade cultos	Liberdade cultos
Papel das Cortes	Preeminencia sobre Coroa	Preeminencia sobre Coroa	Supeditadas á Coroa	Preeminencia sobre Coroa	Preeminencia sobre Coroa	Preeminencia
Papel da Coroa	Supeditada Cortes	Supeditada Cortes	Preeminencia sobre Cortes	Supeditada Cortes	Supeditada Cortes	Supeditada Cortes
División de poderes	Estrita	Non. Coroa e Cortes comparten p. legislativo	Non. Coroa e Cortes comparten p. legislativo	Non. Coroa e Cortes comparten p. legislativo	Estrita	Estrita